

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE 226/2018 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVM 34/2018 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 6 §, 250 §, joka samalla siirretään lakiin lisättävään 29 a lukuun, 271 a §, 272 §:n 1 momentin johdantokappale ja 325 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 271 a §, 272 §:n 1 momentin johdantokappale ja 325 §:n 2 momentti laissa 1003/2018, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 456/2016, uusi 39 a—39 c kohta, lakiin uusi 29 a luku ja 318 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1003/2018, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3—5 momentti siirtyvät 4—6 momentiksi, seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

39 a) *viranomaisverkolla* valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, pelastustoimintaan, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon, sosiaali- ja terveydenhuollon päivystystoimintaan, rai-

Eduskunnan vastaus EV 186/2018 vp

deliikenneturvallisuuteen tai väestönsuojeluun liittyvien tehtävien vuoksi rakennettua viestintäverkkoa;

39 b) *viranomaisviestintään liittyvällä verkkopalvelulla* palvelua, jossa teleyritys (verkkoyritys) tarjoaa omistamaansa tai muulla perusteella hallussaan olevaa viestintäverkkoa käytettäväksi viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tuottamiseen 250 §:ssä tarkoitetuille käyttäjille;

39 c) *viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoajalla* julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain (10/2015) 8 §:n 2 momentissa nimettyä viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintä teknisen palvelun tarjoajaa;

— — — — —

6 §

Verkkotoimilupaa edellyttävä toiminta

Radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, edellyttää verkkotoimilupaa. Matkaviestinverkon verkkotoimiluvan haltija voi toimilupansa nojalla tarjota myös 29 a luvussa säädetyin edellytyksin viranomaisviestintään liittyvää verkkopalvelua tai kansallista verkkovierailua viranomaisviestintää varten.

Useamman kuin yhden kunnan alueella viranomaisverkkona toimivan, radiotaajuuksia edellyttävän matkaviestinverkon tarjoaminen viestinnän siirtoon edellyttää myös toimilupaa.

Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen verkkopalvelun tarjoamiseen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa ei tarvita toimilupaa, jos:

1) toiminta kestää enintään kuukauden ja toiminnassa käytettävän televisiolähtetimen säteilyteho on enintään 50 wattia; tai

2) käytettävän televisiolähtetimen säteilyteho, ottaen huomioon sen käyttöpaikka, on niin pieni, että toiminta kohdistuu vain rajatulle alueelle.

29 a luku

Viranomaisverkon ja viranomaisviestintään liittyvien verkko- ja viestintäpalvelujen tarjoaminen

250 §

Viranomaisliittymät

Viranomaisverkon ja viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun käyttöön oikeuttavia liittymiä (*viranomaisliittymä*) voidaan tarjota viranomaiselle ja muulle valtion johtamiseen ja turvallisuuteen, maanpuolustukseen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, pelastustoimintaan, meripelastustoimintaan, hätäkeskustoimintaan, maahanmuuttoon, sosiaali- ja terveydenhuollon päivystystoimintaan, raideliikenneturvallisuuteen tai väestönsuojeluun liittyvien tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle. Käyttäjäryhmistä ja tar-

Eduskunnan vastaus EV 186/2018 vp

vittaessa liittymämäärästä päättää liikenne- ja viestintäministeriö kuultuaan valtiovarainministeriötä.

Viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoaja myöntää yksittäiset viranomaisliittymät 1 momentissa tarkoitettujen käyttäjäryhmien puitteissa viranomaisille ja niiden esityksestä muille käyttäjille.

Viranomaisverkon toimiluvanhaltijan ja viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoajan on toimitettava vuosittain Liikenne- ja viestintävirastolle selvitys viranomaisliittymistä. Selvitys on myös toimitettava Liikenne- ja viestintäviraston sitä erikseen pyytäessä.

Viranomaistehtävien hoidossa harjoitettuun viestintään viranomaisverkossa tai viranomaisviestintään liittyvässä viestintäpalvelussa ei sovelleta 316 §:ää.

250 a §

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoaja

Viranomaisviestintään liittyvää verkkopalvelua tarjoaa teleyritys, jonka viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoaja on valinnut hankintamenettelyn perusteella siten kuin julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain 13 §:ssä säädetään.

250 b §

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoaminen

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoajan on varmistettava viestintäverkon ruuhkatilanteessa palvelun saatavuus antamalla viranomaisliittymille etuoikeutettu pääsy palveluun muihin liittymiin nähden (*palvelun saatavuuden etuoikeus*) ja osoittamalla tai siirtämällä viestintäverkon ruuhkatilanteessa verkon resursseja viranomaisliittymille (*palvelun saatavuuden mahdollistava altapurku*).

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoajan on taattava ruuhkatilanteissa viranomaisliittymien viestinnälle riittävä laatutaso muuhun viestintään nähden antamalla tarvittaessa sille etusija matkaviestinverkossaan siten, että muu viestintä ei estä viranomaisliittymien viestinnän kannalta välttämättömän laatutason tarjoamista viestintäverkossa (*viestinnän laadun etuoikeus*).

250 c §

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoamisen edellytykset

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoaja voi rajoittaa muiden käyttäjien pääsyä verkkoon tai verkon käyttöä ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä viranomaisliittymien palvelun saatavuuden varmistamiseksi 250 b §:ssä tarkoitetuissa ruuhkatilanteissa.

Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoajan on varmistettava, että muiden käyttäjien viestintäpalveluiden laatu tai saatavuus ei yleisesti heikkene. Viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoajan on tätä varten seurattava viranomaisviestintään liittyvän verkkopal-

Eduskunnan vastaus EV 186/2018 vp

velun tarjoamisen vaikutusta muiden käyttäjien palveluiden saatavuuteen, verkon suorituskykyyn ja kapasiteetin käyttöasteeseen.

Viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoajan on toimitettava Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä kuvaus 250 b §:ssä tarkoitettujen palvelun saatavuuden etuoikeuden ja saatavuuden mahdollistavan altapurun sekä viestinnän laadun etuoikeuden toteuttamisesta ja arvio niiden muihin käyttäjiin kohdistuneista vaikutuksista.

250 d §

Kansallinen verkkovierailu viranomaisviestintää varten

Muun kuin 250 a §:ssä tarkoitetun teleyrityksen on pyynnöstä tarjottava kohtuullisin ehdoin matkaviestinverkon käyttöoikeutta Suomen alueella (*kansallinen verkkovierailu*) viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoajalle viranomaisviestinnän mahdollistamiseksi. Tällaisen teleyrityksen on lisäksi tarjottava sellaisia verkkovierailuun liittyviä toimintoja ja palveluita, joita kansallisen verkkovierailun toteuttaminen ja palveluiden toimivuus edellyttää. Velvollisuus tarjota kansallista verkkovierailua on tilanteissa, joissa viranomaisviestintään liittyvän verkkopalvelun tarjoajan matkaviestinverkko ei ole käytettävissä.

Edellä 1 momentin nojalla kansallista verkkovierailua tarjoavan teleyrityksen on lisäksi viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoajan pyynnöstä tarjottava kohtuullisin ehdoin 250 b §:ssä tarkoitettuja palvelun saatavuuden etuoikeutta ja saatavuuden mahdollistavaa altapurua sekä viestinnän laadun etuoikeutta. Kansallista verkkovierailua tarjoavaan teleyritykseen sovelletaan tällöin, mitä 250 c §:ssä säädetään. Kansallisen verkkovierailun tarjoamiseen viranomaisviestintää varten ei sovelleta, mitä julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain 13 ja 20 §:ssä säädetään palvelutuotannon alihankkijoista.

Jos viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoajan ja 1 momentissa tarkoitetun teleyrityksen välillä ei päästä sopimukseen 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ehdoista, Liikenne- ja viestintävirasto päättää ehdoista osapuolen vaatimuksesta. Liikenne- ja viestintävirasto voi määrittää kansallisesta verkkovierailusta perittävän kohtuullisen hinnan hintavertailun avulla, joka voi perustua verkkovierailupalvelujen tukkutason suorasta käyttöoikeudesta perittyihin hintoihin, joita teleyritykset Suomessa perivät matkaviestinverkon operaattoreilta vähittäistason verkkovierailupalvelujen tarjoamiseksi Suomessa verkkovierailuasiakkaille, joiden kotiverkko on jossakin muussa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen jäsenvaltiossa.

250 e §

Viranomaisverkon yhteenliittäminen yleiseen viestintäverkkoon

Teleyrityksen on pyynnöstä liitettävä viranomaisverkko yleiseen viestintäverkkoon korvauksetta. Viranomaisverkon tarjoajalla ei ole oikeutta saada korvausta viestinnästä yleisestä viestintäverkosta viranomaisverkkoon. Yleisessä viestintäverkossa toimivalla teleyrityksellä on oikeus saada teleyrityksen hinnaston mukainen korvaus viestinnästä viranomaisverkosta yleiseen viestintäverkkoon.

Eduskunnan vastaus EV 186/2018 vp

271 a §

Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun tarjoaminen

Julkisesti säännellyllä satelliittipalvelulla tarkoitetaan korkean tietoturvan suojattua palvelua, joka toteutetaan Galileo-ohjelman mukaisesti satelliittipaikannusjärjestelmällä. Palvelua voidaan tarjota 250 §:ssä tarkoitetuille käyttäjäryhmille sekä muille yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisille toimijoille. Liikenne- ja viestintäministeriö päättää niistä käyttäjäryhmistä, joilla on oikeus käyttää palvelua. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa satelliittipalveluteknologian valmistusta, hankintaa, avaintenhallintaa ja käyttöä koskevia tarkempia määräyksiä.

272 §

Toimenpiteet tietoturvan toteuttamiseksi

Viestinnän välittäjällä ja lisäarvopalvelun tarjoajalla sekä niiden lukuun toimivalla on oikeus ryhtyä 2 momentissa tarkoitettuihin välttämättömiin toimiin tietoturvasta huolehtimiseksi:

318 §

Tietojen luovuttaminen viranomaisesta

Liikenne- ja viestintävirastolla ja valtiovarainministeriöllä on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto toisilleen, jos se on näille viranomaisverkon ja viranomaisviestintään liittyvien verkko- ja viestintäpalvelujen tarjoamiseen liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi välttämätöntä.

325 §

Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeus

Teknisen turvallisuus- ja toimivuustarkastuksen kohteena voi olla myös viranomaisverkko ja viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain (10/2015) 11 §:n 2 momentti,
muutetaan 1, 4, 6, 8, 12 ja 16 § ja 20 §:n 1 momentti sekä
lisätään 9 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on normaalioloissa ja niiden häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa varmistaa valtion ylimmän johdon ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta tärkeiden viranomais-ten ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan edellyttämän viestinnän häiriöttömyys ja jatkuvuus sekä turvata päätöksenteossa ja johtamisessa tarvittavan tiedon käytettävyys, eheys ja luottamuk-sellisuus.

Tätä lakia sovelletaan julkisen hallinnon turvallisuusverkkoon ja sen palvelujen käyttöön sekä muuhun turvallisuusverkkotoimintaan. Turvallisuusverkko on valtion omistuksessa ja hallinnas-sa oleva sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014) tarkoitettu viranomaisverk-ko, joka täyttää korkean varautumisen ja turvallisuuden vaatimukset siten kuin siitä laissa erik-seen säädetään tai lain nojalla määrätään. Turvallisuusverkkoon kuuluu viestintäverkko ja siihen välittömästi liittyvät laitetilat, laitteet ja muu infrastruktuuri sekä turvallisuusverkon yhteiset pal-velut.

Mitä tässä laissa säädetään turvallisuusverkosta ja sen palvelujen käytöstä, sovelletaan myös viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintätekniisiin palvelui-hin.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, turvallisuusverkkoon sovelletaan sähköisen viestinnän palve-luista annetun lain viranomaisverkkoa koskevia säännöksiä ja viranomaisten aikakriittisen laaja-kaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintätekniisiin palveluihin sovelletaan sähköisen viestin-nän palveluista annetun lain viranomaisviestintään liittyvää viestintäpalvelua koskevia säännök-siä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, turvallisuusverkkotoimintaan sovelletaan valtion yhteisten tie-to- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain (1226/2013) säännöksiä ja julki-sen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (634/2011) säännöksiä.

4 §

Turvallisuusverkon muu käyttö

Turvallisuusverkkoa voi käyttää myös muu kuin 3 §:ssä tarkoitettu käyttäjä, jos verkon käyttö koskee 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan liittyvien tehtävien hoitamista, käyttäjä kuu-

Eduskunnan vastaus EV 186/2018 vp

luu sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaan määräytyvään viranomaisverkon käyttäjäryhmään ja valtiovarainministeriö on hyväksynyt käyttäjän turvallisuusverkon käyttäjäksi.

Viranomaisradioverkon sekä viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintätekniisiä palveluja voi käyttää myös muu kuin 3 §:ssä tarkoitettu käyttäjä, jos sille on myönnetty sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 250 §:ssä tarkoitettu viranomaisliittymä.

Jäljempänä 3 luvussa tarkoitetuilla palvelujen tuottajilla ja niiden alihankkijoilla on tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan oikeus käyttää turvallisuusverkkoa, jos valtiovarainministeriö on hyväksynyt käytön.

6 §

Verkko- ja infrastruktuuripalvelujen tuottaja

Turvallisuusverkon verkko- ja infrastruktuuripalvelujen tuottajana toimii valtion kokonaan omistama Suomen Erillisverkot Oy -niminen osakeyhtiö tai sen kokonaan omistama, tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen tarkoitettu tytäryhtiö.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun yhtiön tarkoituksena ei ole tuottaa liiketaloudellista voittoa sille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Yhtiön on erotettava tässä laissa tarkoitettu toiminta hallinnollisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti muusta toiminnastaan.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan yhtiöön osakeyhtiölain (624/2006) säännöksiä.

8 §

Tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottaja

Turvallisuusverkon tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottajana toimii valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu palvelukeskus. Palveluntuottajan on erotettava tässä laissa tarkoitettu toimintansa hallinnollisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti muusta toiminnastaan.

Viranomaisradioverkon sekä viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottajana toimii Suomen Erillisverkot Oy tai sen kokonaan omistama, tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen tarkoitettu tytäryhtiö. Yhtiöiden toimintaan sovelletaan, mitä 6 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

9 §

Tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottajan tehtävät

Viranomaisradioverkon sekä viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottajan tehtävänä on:

1) yksinoikeudella tuottaa, ylläpitää ja kehittää viranomaisradioverkon sekä viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän yhteiset tieto- ja viestintätekniiset palvelut;

2) vastata tehtäväalueellaan viranomaisradioverkon sekä viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintätekniisiä palveluja koskevien turvallisuus-, valmius-,

Eduskunnan vastaus EV 186/2018 vp

varautumis- ja jatkuvuusvaatimusten toteutumisesta normaalioloissa ja niiden häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottamisessa voidaan hyödyntää Suomessa toimivan teleyrityksen verkkopalvelua tai matkaviestinverkkoa siten kuin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 29 a luvussa säädetään.

— — — — —

12 §

Varautumisvelvollisuus

Edellä 6 §:ssä ja 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun palvelutuottajan on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Edellä 6 §:ssä ja 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun palvelutuottajan on osallistuttava maanpuolustukseen liittyvään varautumisen suunnitteluun sekä yhteiskunnan varautumista ja valmiuden kohottamista koskeviin, normaaliolojen häiriötilanteiden tai poikkeusolojen toimintavalmiutta edistäviin harjoituksiin yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ohjauksessa.

16 §

Omistajaohjaus

Valtioneuvoston kanslia vastaa Suomen Erillisverkot Oy:n omistajaohjauksesta siten kuin siitä säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007), jollei tästä laista muuta johdu.

Suomen Erillisverkot Oy:n ja sen tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen tarkoitettujen tytäryhtiöiden hallituksessa on oltava riittävä edustus 17 §:ssä tarkoitetuista turvallisuusverkkotoimintaa ohjaavista viranomaisista siten, että yhtiöiden hallinto ja tehtävien hoito on kokonaisuudessaan asianmukaisesti järjestetty tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta riittävästä edustuksesta päättää valtioneuvoston kanslia kuultuaan valtiovarainministeriötä.

20 §

Virkavastuu ja henkilöstöturvallisuus

Turvallisuusverkon verkko- ja infrastruktuuripalveluja tuottavan yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön ja turvallisuusverkon 6, 8 ja 10 §:ssä tarkoitettujen palvelutuottajien alihankkijoiden palveluksessa oleviin henkilöihin ja 8 ja 10 §:ssä tarkoitetun palvelutuottajan muussa kuin virkasuhteessa tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa oleviin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän suorittaessaan turvallisuusverkkotoimintaan liittyviä tehtäviä. Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan myös 6 ja 8 §:ssä tarkoitettujen yhtiöiden hallituksen jäseniin ja muihin palvelutuottajien päättävissä toimielimissä oleviin sekä alihankkijoiden päättävissä elimissä oleviin heidän tehdessään turvallisuusverko-

Eduskunnan vastaus EV 186/2018 vp

toimintaan liittyviä tehtäviä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 17.12.2018

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri